

Posudek oponenta Kateřiny Merkové *Vliv epistemické komunity na proces vytváření reformy veřejné politiky. Případ Bílé knihy terciárního vzdělávání v České republice*

Práce kolegyně Merkové je z více úhlů pohledu prací mimořádnou. Zprvce pochopitelně svým tématem: autorka sleduje politiku nikoli z „nejatraktivnějších“ hledisek soupeření politických sil nebo sledování politických institucí, ale z méně populárního pohledu *policy*, konkrétních politik uplatňovaných v jednotlivých oblastech společenského života (v tomto případě výzkum a vysoké školy). Zadruhé tím, že patří k pracím, které ukazují, že oblast *policy* lze zpracovat kriticky a inspirativně, ne jako technokratickou reprodukci. A zatřetí úrovní zpracování, která výrazně převyšuje úroveň průměrných bakalářských prací.

Nemá smysl shrnovat všechny klady autorčiny práce – počínaje faktem, že zralým způsobem vychází z teorie, přes to, že odvedla podstatný kus výzkumné práce. Vytkněme tyto klady před závorku a zaměřme se spíše na problematické aspekty textu. I z nich popravdě řečeno vynikne spíše její vysoká úroveň, protože zejména první výhradu nelze chápat jako námitku, které by mohly problematizovat obhajobu práce, ale spíše jako dílčí podněty pro autorčino další zkoumání.

Prvním z nich je východisko v Haasově konceptu epistemické komunity, jakkoli je obohaceno o diskusi a připomínky Mariera. Toto pojetí má své jasné přednosti – umožňuje vnímat jednání aktérů takřka až na úroveň jednotlivců. Má ale také své slabiny – vezmeme-li si jako měřítko svého zkoumání pouze „epistemickou komunitu“ spolutvůrců jednoho dokumentu, členů jednoho think-tanku či expertních obhájců jedné konkrétní *policy*, neuniknou nám podstatnější a zajímavější vazby – např. mezinárodní zdroje expertízy, existence „epistemických komunit“ napříč hranicemi a jednotlivými místními politikami? Autorka na mnoha místech obecně zdůrazňuje význam vlivu OECD a dokonce uvádí, že „můžeme chápat jako nastolovatele OECD spíše než skupinu tvůrců Bílé knihy“ (s. 36), jinak ale mezinárodní souvislosti aktivit kolektivu autorů Bílé knihy ani jejich zahraniční inspirace soustavněji neanalyzuje. Nevede ji to ale k přecenění komunity, již zkoumá? Neopomíjí díky tomu její klíčové zdroje a kontext? Je jasné, že tuto mezinárodní kontextualizaci nelze žádat po bakalářské práci. Další autorčin výzkum by ji nicméně již mohl citelně postrádat.

Další výhradou jsou občasné problémy v doložitelnosti tvrzení nebo v interpretacích. Jakkoli autorka staví na vlastní výzkumné práci (provedené rozhovory a jejich analýza, analýza dokumentů) a dokáže ji přesvědčivě zužitkovat, některá její tvrzení postrádají doložené propojení s empirií, s níž pracuje. To platí zejména pro úvodní vymezení sedmi východisek autorů Bílé knihy, uvozené větou: „Normativními principy a zásadami, které skupina tvůrců Bílé knihy terciárního vzdělávání sdílí, stanovujeme:“ (s. 17), aby následoval soupis tezí bez jediného odkazu a dokladu (podobně tomu je u výčtu na s. 21-22). Autorce musíme věřit, což – přesvědčení kvalitou zbytku její práce – rádi děláme, avšak domnívám se, že zejména takto zásadní vymezení měla jasně podložit odkazy, včetně např. citací (aby „nezaplevelovaly“, citujme klasika, jasně plynoucí hlavní text, mohla autorka využít poznámek pod čarou).

Jestliže v zásadních pasážích autorka necituje a nedokládá, jinde naopak citace nedovysvětluje a nedořikává – např. na s. 22 uvádí citaci z O. Lišky, kterým dokládá jeho podporu Bílé knihy, sama tato citace ale ukazuje ambivalenci Liškovy pozice, neboť tehdejší ministr školství zde označuje Bílou knihu za „zatím jen první krok na cestě k reformě“ (s. 22) – tuto ambivalenci autorka snad vidí (proto možná citaci na dané místo umísťuje), ale nijak nekomentuje vlastním textem, který by naznačil různou míru podpory (ta byla u Lišky zjevně jiná než např. u Kopicové). Je o to zvláštnější, že o stránku dál Liška figuruje již jako „příklad“ odpůrců Bílé knihy (sic!), což je ovšem patrně jen stylistická neobratnost.

Práce má vysokou úroveň i po stylistické stránce, hyzdí ji pouze drobné překlepy jako třeba špatné pádová vazba ve slově „Podvýbor“ na s. 21; v jazyce práce rovněž nemile zaskřípe koloviální užití slova „otočit“ na s. 24.

Za klad práce můžeme pokládat i stručnost, ba hutnost textu.

Přes výše uvedené výtky je práce kolegyně Merkové jasně prací nadprůměrnou a zaslouží si hodnocení známkou *výborně*.

Ondřej Slačálek